

PÉK PÁL: SZODOMA

Jó négy esztendővel ezelőtt arról írhattam, hogy tragikus szemléletmód szövi át Pék Pál *A Bárány kiűzése* című verseskötetének világát, meg arról, hogy emberi sorsunk mélyei és magasai is fölcsillannak nála. Pék Pál jól tudja ugyanakkor, hogy a „kiűzés” ellenére mégiscsak van esélyünk a talpon maradásra.

Alapjaiban most, új kötetének, a *Szodomának* elolvasása után sem mondhat mást a recenzens. Az életmű tovább épül, s közben fölerősödnek azok a vonások, amelyek az emberi közösség kóros tüneteit jelzik. S ami korábban a talpon maradással volt kapcsolatos, az is fölerősödött. Ezt talán a leghitelesebben *A hegyre nézz* című versben láthatjuk. „De futástoknak félbetört ívén / fürdethet egyszer tán a könnyű fény, / s ki üres táblára löttél vak nyilat, / ma tovább élve mégis azért vagy, / hogy tapinthatd, mint vázaképet, földed, / ha vízen jársz, / s a hegyre nézni könnyebb.” Értjük a hegy kiemelt szerepét, tudjuk, hogy az a hely elmélkedésre, kivonulásra, fölülelemelkedésre alkalmas, ott mindent tisztábban láthat az ember. Persze azt is tudjuk, hogy mindezek mellett hegy a Golgota is, s éppen ez a vonatkozás is nagyon fontos Pék Pál legújabb lírájában. Főleg azért, mert egyre karakterisztikusabb világkép jellemzi, s valóban a Biblia sugallta szellemiség a kulcs számára a nagy kérdések megoldásában.

Fölvillan ugyanakkor a Nyugat nagy alakjainak útjelző szerepe is, mint ahogy korábban is fölfedezhettük az ő hatásukat. Akár egy Babits-mottóban („nem annak kell az imádság, / ki az Istent megtalálta már”, a *Supremum vale* című költemény élén), akár egy Kosztolányit idéző fogalomban, a *Hajnali részegsége* utaló vendéglét fölbukkanásában ugyaninnen: „ki vendég / volt e földön...” A biblikus világ mellett komoly szerep jut a legújabb kori magyar történelem sugallta elemeknek is. Mondhatjuk így is: Pék Pál magyarságélménye is egyre láthatóbban realizálódik műveiben. Gondoljunk csak az *Október árnya* (A hamis ünneplőknek) vagy az *Árnyját fogyva* című versekre. A „kokárdával” és „hószírommal” jelzett év hitványodásáról van itt, ez utóbbi műben szó, minek utána a kifakadás így fogalmazódik meg: „Füstbe megy a hú idő, a / harminc ezüst meg vacog - - / Elárultan árultatom / mindazt, aki nem vagyok...” S innen már csak egyetlen lépés a halál elfogadása. Igen, változatlanul tragikus ez a versvilág, de azt is mondhatjuk, hogy a kínok kimondásával föloldást fölvillantó.

Igaza van a kiadó és fülszöveget író Szirtes Gábornak: „Gazdag képtelentő fantáziával, kiérlelt motívumkincs birtokában – kortárs költészetünk legjobbjainak színvonalán – fogalmazza meg a reményvesztettséget, a világból való „kizuhanás” létállapotát, miközben mindezt ellenpontozza is a kor bűneinek kimondásával, az Istenhez fordulás értelmével...” Pontos megfogalmazás, aligha mondhatunk többet. Csak megerősíthetjük, és hozzátehetjük, hogy mindehhez valódi telitalálat a címbe emelt bibliai város és annak bűnössége, illetve az ószövetségi borzalmak fölidézése. S mintha a korábbi kötet cím (*Arccal a semminek*) iránya is ezt készítette volna már elő. Természetesen a Szentírás mai érvényessége meg az időszerűsítést is sugallja. De hát van-e azóta új a Nap alatt, tudunk-e még mást mondani? Hiszen a Könyvek Könyvében meg van írva minden, az utókor mindmáig abból él. Persze úgy, hogy csak a modell a régi, a körülmények, az öröknek hitt értékek tartalma azért sokat változott.

S ha a bibliai időkben a züllött város pusztulása nagy felkiáltójel lehetett, akkor mai létünk „szodomái” is rá kell, hogy irányítsák figyelmünket a sorsrontásra. A költő legszélesebb érvényű szándéka nem is lehet más, mint ennek kimondása. Tehetné/teszi ezt persze más is, kisebb tehetséggel, alacsonyabb művészi hatásokkal. Ám Pék Pál új kötete arról is tanúskodik, hogy ezeket a gyötrő kérdéseket is csak művészen, a forma bővületében érdemes világgá tárni. A kulturált verselés és az elvont, intellektuális gondolkodás közös eszköztárával. Úgy, hogy a bonyolult összefüggések kibontása a hagyományosnak is nevezhető szépség bővületében valósul meg. Hiszen a *Szodoma* igazán bővelkedik ilyen elemekben, a költő verselési technikájának bravúros megnyilvánulásaiban.

S végül arról, hogy a fent hangoztatottakat remekül egészítik ki Buhály József képei, amelyek ugyancsak a megbomlott világról tudósítanak a képzőművészet eszköztárával.

(*Pannónia Könyvek, 2004*)